המזון ורש"י כתב אין משיחין מעמחזו עד שיברך:

פ"ח א כל פירות האילן וכו'. ר"פ כילד מברכין על הפירות (ברכות דף ל"ה.) על פירות האילן הוא אומר בורא פרי העץ פון מן היין שעל היין הוא אומר בפה"ג ועל פירות האדמה הוא אומר בורא פרי האדמה פון מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן האדמה. וכיצו לא כתב פון מן הפת לפי שכבר נתבארו דיני הפת בפ"ג ופ"ד מהלכות אלו ומקיים בתוספה משנה ועל הירקות אומר בפה"ג רבי יהודה אומר בורא מיני דשאים על דבר שאין גידולו מן האדמה אומר שהכל ובפוף הוא פירקא (שם דף מ"ד.) אמר רבה בר מרי אמר ריב"ל כל שהוא משבעת המינים בתחילה מברך עליו ב"פ העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש ומזן מו המם הפוחה מים לגמתו אומר שהכל נהיה בדברו רבי טרפון אומר בג"ר ואמיקנא דלית הלכתא כרבי טרפון אמר ר' יצחק בר אבדימי משום רבי על הביעה ועל מיני קיפר כלומר מיני בשר מברך שהכל ולבסוף בג"ר אבל ירקא לא ורבי יצחק אמר אפילו ירקא אבל מיא לא ורב פפא אמר אפילו מיא אמר רב אשי אנא זימנא דבי מדברנא עבידנא בכולהו. ופסק רבינו כרב פפא ורב אשי דבתראי נינהו וכן כתבו הסום' ח"ל וכך אני נוהגים כרב אשי דמברכינן בתר מיא ובתר ירקא בג"ר. ואמאי דמנן הפוחה מים לגמתו אמרי' בגמרא (שם דף מ"ה.) לאפוקי מאי אמר רב אדדי בר אבין לאפוקי מאן דאנקתיה אומצא ח"ש רבי' והפוחה מים שלא לרווה לגמתו אינו טעון ברכ':

ב הפוחה פירות וכו'. דין יין מפורש במשנה שבתבתי בסמוך. ודין הפמן שם (דף ל"ה:) אמר רב יהודה אמר שמואל שמן זית מברכין עליו בפה"ע היכי דמי אלימא דקא שתי ליה משתא אחוקי מזיק ליה אלא דקא שתי על ידי אינגרון כלומר מי שלקות והב"ע בהוסש בגרונו כלומר שנריך לתת לתוך האינגרון שמן הרבה דהוה ליה שמן עיקר ואינגרון טפל. ודין קטיטת שאר פירות אפילו הם קטיטה אחד משבעת המינין שאינו מברך עליהם אלא שהכל מפורש בתוספ פרק (שם דף ל"ח.) דדוכשא דהמרי מברך עליו שהכל מאי טעמא זיעה בעלמא הוא כמאן כי האי תנא דבש הדבש וין בפוסים וחומץ סתוניות ושאר מי פירות של תרומה רבי אליעזר מחייב קבן וחומש ורבי יהושע פוטר כלומר הלכה כרבי יהושע לגבי רבי אליעזר והיינו טעמא דפטר משום דזיעה בעלמא הוא ואין שם תרומה חל עליו: ומ"ש שאם שתה השמן לבדו שמברך שהכל. תימה דכיון דאוקי מזיק אין לברך עליו וכן פירש"י וכן כתב הרי"ף ז"ל ואי אמי ליה משתא אוקי מזיק ליה ולא מברך עליה וכבר תמה עליו הטור בסימן ר"כ. וכיצו מפרש אנא אמרו אי דשתי ליה אוקי מזיק אנא לאפוקי מה שאמרו שיברך עליו טורא פרי העץ אבל יין דאנא"ג דאוקי מזיק נסנה הוא מברך [שהכל]:

ג פירות או ירקות וכו'. גם זה שם (דף ל"ח:) ועל הירקות אומר בפה"ע קמני ירקות דומיא דשמן מה שם שנשתנה על ידי האור אף ירקות שנשתנו על ידי האור אמר רבנאי משמיה דאביי דאמר אומרת שלקות מברכין עליהם בפה"ע דרש רב אסדא משום רב שלקות מברך עליהם בפה"ע ועולא משמיה דרבי יוחנן אמר שהכל נהיה בדברו. ואני אומר כל שתחלתו בפה"ע שלקו שנ"ב וכל שתחלתו שהנ"ב שלקו בפה"ע. ופירש"י ואני אומר לישב דבריהם שאינו מולקין כל ירק הנאכל מי שתחלתו בפה"ע שלקו אפקים ממילתיה לגריעותא ומברך שהכל ולקמן מוקי לה בתומי וכרמי. ופסקו התוספות והרא"ש ז"ל כרב אסדא וכן דעת רבינו ודלא כהרי"ף שפסק דאפילו תומי וכרמי שלקן מברך עליהם בפה"ע:

ד ירקות שדרכן להשלק וכו'. גם זה שם (דף ל"ט.) אמר רב פפא פשיטא לי מיא דקילקא כקילקא ומיא דליפתא כליפתא ומיא דכולהו שלקי כשלקי כשי רב פפא מיא דשיכתא מאי למתוקי טעמא עבידא או דילמא לעבורי זוהמא עבדי לה ופשיטנא דלמתוקי טעמא עביד ומברכין עליהן בורא פה"ע. וכתב הרא"ש ז"ל ולא דמי למי פירות דאינו מברך אלא שהכל לפי שמשקה אין לו טעם הפרי ואפשר שאם ביטל הפרי ונכנס טעם הפרי במים מברך בורא פרי העץ. ואפשר שמ"ש רבינו והא שלקן וכו' הוא למעט כשבולקין אחה ירק לעבורי זוהמא:

דבש תמרים וכו'. גם זה שם (ברכות דף ל"ח.) מימרא דמר בר רב אשי. ומ"ש אבל תמרים וכו' גם זה שם והלכתא תמרי ועבדיהו טרימא מברך עליהו בורא פרי העץ מאי טעמא במילתייהו קיימי כדמעיקרא. וטרימא מפרש רבינו דהיינו שמשבח ביד וכו' וחזו הנקרא בלשון ערב עשיש"ה:

ה הקנים המתוקים וכו'. נראה לי שרבינו חולק על הגאונים בשאיהן וה"ק ואני אומר שאין זה פרי וכיון שכן המולך קנים הללו אינו מברך אנא שהכל ואפילו אם היינו מודים שהוא פרי והמולך אותם הקנים מברך בורא פרי העץ לפחות בקוקמר הוצא מהן לא יברך אנא שהכל לפי אנא יהיה דבש אלו הקנים וכו', והטור כתב בסימן ר"ב ואפשר להסיב על דבריו שאינו דומה לדבש תמרים שהתמרים הם פרי ונעשי להו אדעתא לאוכלם הילכך כשנאמנו נעמנים ברכתן מידי דהוה אכל הפירות שמברכין על משקין היוצאים מהן שהכל חוץ מהיין והשמן אבל אלו הקנים

כום של ברכת המזון אלא הכל שותקים עד שתכלה [ז]ברכת המזון וברכת היין וישתו:

פרק שמיני

א כל [א]פירות האילן מברכין עליהן בתחלה בורא פרי העץ ולבסוף בורא [ב]נפשות רבות חוץ מחמשת המינין הכתובין בתורה. והם ענבים ורמונים ותאנים וזיתים ותמרים שהוא מברך עליהן בסוף ברכה אחת מעין שלש. ועל פירות הארץ והירקות מברכין עליהן בתחלה בורא [ג]פרי האדמה ולבסוף בורא נפשות רבות. [ד]דברים שאין גידולן מן הארץ כגון בשר וגבינה ודגים וביצים ומים וחלב ודבש וכיוצא בהן בתחלה מברך שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות. והשותה [ה]מים שלא לרווה צמאו אינו טעון ברכה לא לפניו ולא לאחריו: **ב** המוחט פירות והוציא מהן משקין מברך עליהן בתחלה שהכל ולבסוף בורא [ו]נפשות. חוץ מן הענבים והזיתים שעל היין הוא מברך בורא [ז]פרי הגפן ולבסוף ברכה אחת מעין שלש. ועל השמן בתחלה הוא מברך בורא פרי העץ. במה דברים אמורים שהיה חושש בגרונו ושתה מן השמן עם מי השלקות וכיוצא בהן שהרי נהנה בשתייתו. אבל אם שתה [ח]השמן לבדו או שלא היה חושש בגרונו מברך עליו שהכל. שהרי לא נהנה בטעם השמן: **ג** [ט]פירות או ירקות שדרכן להאכל חיים אם בשלן או שלקן מברך עליהן בתחלה שהכל ולבסוף בורא נפשות. [י]וירקות שדרכן להאכל שלוקין כגון כרוב ולפת אם אכלן חיין מברך עליהן בתחלה שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות. ואם בשלן או שלקן מברך עליהן בורא פרי האדמה ולבסוף בורא נפשות רבות. [יא]דברים שדרכן להאכל חיין ומבושלין אכלן בין חיין בין מבושלין מברך עליהן בתחלה ברכה הראויה להן. אם היו פירות עץ מברך בורא פרי העץ ואם היו פירות האדמה או ירקות מברך בורא פרי האדמה: **ד** [יב]ירקות שדרכן להשלק שלקן מברך על מי שלק שלהן בורא פרי האדמה. [יג]והוא ששלקן לשתות מימיהן שמימי השלקות בשלקות במקום שדרכן לשתותן. דבש תמרים [יד]מברכין עליו תחלה [טו]שהכל. אבל תמרים שמעכן ביד והוציא גרעינין שלהן ועשאן כמו עיסה מברך עליהן תחלה בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש: **ה** הקנים [יה]המתוקים שסוחטין אותן ומבשלין מימיהן עד שיקפא וידמה למלח. כל הגאונים אומרים שמברכין עליו בורא פרי האדמה. ומקצתם אמרו [יו]בורא פרי העץ. וכן אמרו שהמוצץ אותם קנים מברך בורא פרי האדמה. ואני אומר שאין זה פרי ואין מברכין עליו אלא שהכל. שלא יהיה דבש אלו

א טור ת"ח סר' ר"ב סמ"ג עשין כ"ז: ב טור סר' ר"ד סמ"ג שם: ג טור סר' ר"כ: ד טור סר' ר"ח סמ"ג עשין כ"ז: ה טור ת"ח סר' ר"ה סמ"ג עשין כ"ז: ו טור סר' ר"ב סמ"ג שם: ז סמ"ג עשין כ"ז:

לחם משנה

פ"ח ב במה דברים אמורים שחיה חושש בגרונו וכו'. וקוכר רבינו ז"ל דמה שאמרו בגמרא (ברכות דף ל"ו.) הכא כמאי עסקינן כהוסש בגרונו קאי על מיזונא דלעיל דקאמר דקא שתי ליה על ידי אינגרון ולכך מרמי בעינן הוסש בגרונו ושתי ליה ע"י אינגרון והכריחו לומר כן מדלא קאמרו בגמרא אנא כהוסש בגרונו משמע דלא סדר משיזונא

מגדל עוז

פ"ח **א ג כל** פירות האילן בו' עד טורא נפשות רבות. הכל פרק כילד מברכין (דף ל"ו): וירקות שדרכן לחאכל בו' עד ברכה הראויה להן כי' עד טורא פרי האדמה. פרק כילד מברכין (דף ל"ח) ומגיה פרק גא סימן: **ד ט** ירקות שדרכן להשלק בו' עד מברך עליהם שהכל תחלה. הכל פרק כילד מברכין (דף ל"ט):

הגהות מיימוניות

בן סורר ומורה והוא דהמוציא, ל"ל כשמתחיל לברך אין מוחנו לגמרי ולאחר הברכה מוחנו לגמרי וי"מ דכל דני עשרה דברים אירני בכוס עצמו וחי פירוש שלם שלא יהא הכוס שבור וכן נראה להר' אלחנן ובערוך בערך עשר כתב בכל דברי רבינו המחבר וכן ר"י אלפס וראבי"ה ודלא כאשר כתב ר"ת שצריך להיות חי בברכת הארץ וכשהוא בא לברך בורא פרי הגפן נותן לתוכו מים עכ"ל ועיין בתוס' פ' המוכר פירות ובפ' שלשה שאכלו ובפרק ע"פ ע"כ: [ו] פר"ש שלא יסיח המברך משנתן לו לברך וכן פירש בערוך וה"ה שהמסובין אין לוקן להכיח אלא צריכין לשתוק ולשמוע ולכוין עד שתכלה הברכה ושמא אם סחו אפילו בדיעבד לא יצאו וצריכין לחזור ולברך ע"כ: **א** [ח] וכן על גרעינין מדהחיבו בערלה ע"ש בתוס' ע"כ: [ט] כת"ק והלא כרבי יהודה דאמר בורא מיני דשאים ע"כ: [י] פירש כגון לרפואה וכן כתב רבינו יהודה מפר"ש וכן כתב בס"ה ודלא כאשר כתב בסדר רב עמרם בשם רב פלטוי גאון שברכה ראשונה דוקא אין צריך אבל ברכה אחרונה מברך ומורי כתב ורפיא בידיה ע"כ: **ב** [ד] ואין חילוק בין חי למבושל שדרי המבושל משתנה לעליונא וכן פר"י וכן שמע מר"ת וראיה ממסכת תרומות פ"ב התגן אין מבשלין יין של תרומה מפני שמטעיטו ור' יהודה מתיר מפני שמשבחו וכן פסק ראבי"ה ודלא כשעדי רבינו שכתב לברך עליו שהכל נהיה וביר"שלטי איתא כדבריו ועיין בתוס' פרק המוכר פירות ובריש בכל מערבין משמע נמי דאישתני לעליונא ע"ש בהא דאמרינן התם בהמרא דמבשלא פ' שהוא חשוב לפיכך שיעורו קטן רק כדי לאכול בו ולא ביין חי ששיעורו בשלש רביעיות ע"כ: [ה] אבל מורי כתב שאין מברך עליו דאזוקי מזיק ליה לשון מורי. וכן כל דבר דאית ליה הנאה מינה ואע"ג שלרפואה קעביד ליה בעי ברוכי ע"כ: **ג** [ו] וכן שומן וכן כבשין ששלקן בלא בשר ובכל הדברים האלו אפילו אם זה האיש שונה מדרך שאר בני אדם בטלה דעתו אצל כל אדם ואין מברך אלא כפי דרכו של זה כדמפרש בעמוד: [ז] אבל מורי רבינו וצ"ל כתב דקטניות ולפתות בכלל דברים שדרכן לאכל חיין ומבושלין: **ד** [כתב הרא"ש דוקא שבשלם בלא בשר אבל בשלם עם הבשר טעם הבשר שבטרק חשוב עיקר ומברך עליו שהכל ע"כ]: [ח] וכן פסק ר"י אלפס ודלא כה"ג שפרש ב"פ הענין: **ה** [ט] וכן פסק מורי רבינו שהר' בשם ה"ג ובשספריהו לפניו דברי רבינו המחבר אמר דלא דמי דהאי אישתני לעליונא אמנם בעל ס"ה רואה דברי רבינו המחבר ע"כ:

כתב